

Drno 564/12.01.04.00/2015

Päätös hyvän tieteellisen käytännön loukkausasiassa

Esiselvityksen aloituspäätös ja lausuntopyynnöt

Rehtori on käynnistänyt 2.7.2015 Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksen mukaisen esiselvityksen hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyasiassa. Esiselvityksen kohteena on ollut Maarit Vuorisen 22.4.2015 hyväksytty yhteisöviestinnän väitöskirjaa Organising Capacity - A Collective Process Leading to Place Branding: coordination, co-operation and engagement. Koska asiaa on selvitetty jo tiedekuntatasolla ja asianosaisia kuultu, on rehtori pystynyt jo esiselvityksen aloitusvaiheessa lausumaan käsityksensä asiasta. Rehtori on esiselvityksen aloituspäätöksestä ilmenevillä perusteilla katsonut alustavasti, että kyse on ollut vilpistä. Esiselvityksen suorittamiseksi on pyydetty lausunnot Maarit Vuoriselta, dekaani Minna Riitta-Luukalta, väitöskirjan ohjaaja Marita Vosilta ja luvattoman lainaamisen lähteeksi joutuneelta Laura Asunnalta.

Lausuntopyynnössä rehtori on todennut, että "Lausuntojen vastaanottamisen jälkeen rehtori tekee päätöksensä esiselvityksen päättämisestä tai mahdollisen varsinaisen tutkinnan aloittamisesta. Varsinaista tutkintaa ei suoriteta, mikäli jo esiselvitys on osoittanut, että HTK-loukkaus on tapahtunut eikä ole erityisiä syitä toimittaa tutkintaa. Varsinainen tutkinta toimitetaan kuitenkin aina, mikäli epäilty tätä vaatii." Lisäksi rehtori on esittänyt, että asiassa tehty päätös saatetaan tiedekuntaneuvostolle tiedoksi mahdollisia toimenpiteitä varten.

Lausuntopyynnössä on esitetty seuraavat kysymykset:

1. Onko teillä vielä lisättävää asiassa tähän mennessä esitettyyn näyttöön?
2. Yhdyttekö rehtorin käsitykseen asian arvioinnista?
3. Onko (alla) esitetty tapa edetä asiassa mielestänne hyväksyttävä?

Lausunnot

Kaikki lausuntopyynnön vastaanottaneet ovat antaneet asiassa lausunnon. Kellään lausunnon antaneista ei ole ollut huomautettavaa asiassa etenemiseen TENK:n prosessin mukaisesti ja tehdyn päätöksen saattamiseen tiedoksi tiedekuntaneuvostolle mahdollisia toimenpiteitä varten. Lausuntojen muu keskeinen sisältö on esitelty seuraavassa lausuntojen saapumisjärjestyksessä.

Vuorinen

Vuorinen on myöntänyt, että hänen työssään on esitetty virheitä. Hän on vastineessaan avannut edelleen työn syntyprosessia ja arvioinut mahdollisia vaikuttimiaan. Vuorinen ei ole tuntenut Urkund-järjestelmän toimintaa eikä olisi sitä osannut tarkoituksella yrittää harhauttaa. Vuorinen on myös pyytänyt väitöskirjansa toista ohjaajaa katsomaan nimenomaan menetelmäosuuden. Hän ei olisi pyytänyt tällaista tarkastelua, jos olisi tiennyt tekevänsä työssään vilppiä. Rehtorin havaitsemien artikkeli- ja prepositiomuutosten Vuorinen on arvellut syntyneen kielentarkistuksen kautta, koska näihin seikkoihin kielentarkastajat ovat aiemminkin hänen teksteissään puuttuneet. Vuorinen on kertonut hahmottavansa virheiden synnyn siten, että hän on siirtänyt kesken olevan menetelmäosion syrjään ja keskittänyt väitöskirjan muihin osioihin joita hän onkin suurelta osin työstänyt työn valmistumisen loppumetreille saakka.

Vuorinen on myöntänyt, että esitettyjä TENK:n kriteereitä seuraten epäily hyvän tieteellisen käytännön loukkauksesta on näytetty toteen. Hän on kuitenkin kiistänyt, että kyse olisi tietoisesta vilpistä ja että yhtenä kriteerinä teon arvioinnissa otettaisiin huomioon teon tahattomuus.

Luukka

Minna-Riitta on todennut, ettei hänellä ole lisättävää asiaan tai huomautettavaa rehtorin käsitykseen asian arvioinnista.

Vos

Marita Vos on lyhyesti selvittänyt asian kulun. Vosin mielestä lähteiden mainitsematta jättäminen ei vaikuta sattumalta, koska lainaukset koostuvat useista riveistä ja sisältävät myös parafraseja. Vos on myös yhtynyt rehtorin käsitykseen asian arvioinnista, mutta toisaalta todennut, että Vuorisen työ olisi

voinut olla väitöskirja myös ilman menetelmäosuudessa myöhemmin paljastuneita luvattomia lainauksia. Vos on ehdottanut, että päätöksestä tiedotettaessa tuotaisiin selvästi esiin, että luvattomat lainaukset koskevat työn menetelmäosiota. Lisäksi Laura Asunnan nimen mainitsemista tulisi välttää ja käyttää mieluummin ilmausta "toisen tohtoriopiskelijan työ".

Asunta

Laura Asunta on ollut rehtorin kanssa samaa mieltä siitä, että Vuorisen menettely täyttää vilpin tunnusmerkit. Asunta on lisännyt, että Vuorisen Asunnalta kopioima taulukko sisältänyt eri lähteiden pohjalta muodostetun synteesin fenomenografisen analyysin kulusta. Taulukon tarkoituksena on ollut muodostaa vaikeaselkoisen ja ristiriitaisenkin tutkimuskirjallisuuden perusteella ymmärrettävä kuvaus fenomenografisesta tutkimusmenetelmästä ja kytkeä ko. menetelmä muuhun menetelmäkirjallisuuteen. Taulukko on siten sisältänyt myös Asunnan omia huomioita ja valintoja. Asunta on toivonut, että jatkossa hänen ja Vuorisen väitöskirjoihin tutustuvalla lukijalla ei jää epäselväksi, kummassa työssä plagiointia esiintyy. Asunta on ollut huolissaan oman maineensa kärsimisestä tapauksen johdosta.

Päätös

Asiassa pyydettyt lausunnot eivät ole antaneet syytä muuttaa esiselvityksen aloituspäätöksessä esitettyä alustavaa johtopäätöstä. *Rehtori katsoo, että Maarit Vuorinen on syyllistynyt väitöskirjassaan Organising Capacity - A Collective Process Leading to Place Branding: coordination, co-operation and engagement vilppiin.* Vilppi rajautuu väitöskirjan menetelmäosiioon, josta noin 15 % on toteutettu hyvien tutkimuseettisten periaatteiden vastaisesti.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohjeistus ei erittele tahallista tai tahatonta vilppiä. Neuvottelukunnalta saadussa ohjeistuksessa on myös todettu, että tahallisuutta ei tulisi lainkaan selvittää. Näistä syistä johtuen menettelyn arvioinnissa ei ole voitu huomioida Vuorisen puolustusta siitä, että teko olisi ollut tahaton.

HTK-prosessin päättäminen

Esiselvitys on osoittanut, että HTK-loukkaus on tapahtunut. Maarit Vuorinen ei ole myöskään vastineessaan vaatinut varsinaisen tutkinnan suorittamista. Tästä syystä varsinaisen tutkinnan suorittaminen on tarpeetonta. Rehtori lopettaa asian käsittelyn omalta osaltaan tällä päätöksellä.

Epäilty tai epäilyn esittäjä, joka on tyytymätön rehtorin päätökseen, esiselvityksessä noudatettuihin menettelytapoihin tai johtopäätöksiin, voi pyytää asiasta lausuntoa tutkimuseettiseltä neuvottelukunnalta. Pyyntö on perusteltava, ja siinä on yksilöitävä ne kysymykset, joista lausuntoa pyydetään. Lausuntoa on pyydetävä viimeistään kuuden kuukauden kuluttua päätöksestä.

Vilpin merkityksen arviointi väitöskirjan hyväksymisen ja arvostelun kannalta

Esiselvityksen aloituspäätöksessä mainitusti tämä päätös toimitetaan tiedoksi tiedekuntaneuvostolle, jota pyydetään arvioimaan, mihin toimenpiteisiin se haluaa ryhtyä väitöskirjan hyväksymispäätöksen tai arvostelun suhteen. Koska väitöskirja on jo lainvoimaisella päätöksellä hyväksytty, on tiedekuntaneuvoston selvittävä päätöksen korjaamismahdollisuus ja menettelytavat yhteistyössä yliopistonlakimiehen kanssa ennen asian ottamista käsittelyyn.

Tiedekuntaneuvoston puheenjohtajana toimiva dekaani Luukka vastaa asian tiedoksisaattamisesta tiedekuntaneuvostolle ja mahdollisesta uudelleen käsittelyyn ottamisesta. Tiedekuntaneuvosto voi käyttää päätöksensä tukena myös asiassa annettuja lausuntoja ja muuta esiselvityksen yhteydessä kertynyttä materiaalia, kuten Vuorisen ja Asunnan tekstien sellaisia versioita, joihin vastaavuudet on korostettu. Halutessaan tiedekuntaneuvosto voi ottaa huomioon myös Vuorisen esittämän puolustuksen teon tahattomuudesta arvioidessaan todetun vilpin merkitystä.

Päätöksen julkistaminen ja siitä tiedottaminen

Rehtorin päätös sekä esiselvityksen aloituspäätös liitetään Maarit Vuorisen väitöskirjan yhteyteen Jyväskylän yliopiston JYX-julkaisuarkistossa. Väitöskirjan viitetietoihin merkitään, että väitöskirjaan liittyy rehtorin päätös, jonka mukaan tekijä on syyllistynyt vilppiin väitöskirjassaan. Rehtorin päätös ja esiselvityksen aloituspäätös lähetetään tiedoksi lausunnon antajille, yliopistonlakimiehelle, Vuorisen työnantajalle Kajaanin ammattikorkeakoululle (rehtori Turo

Kilpeläinen) sekä arkistoitavaksi yliopiston kirjaamoon. Vuorisen pyynnöstä asiasta tiedotetaan hänen työnantajansa kahden viikon kuluttua muusta jakelusta, jotta hän ehtii itse saattaa asian työnantajansa tietoisuuteen.

Rehtorin käsityksen mukaan yllä mainittu päätöksen julkistaminen ja tiedottaminen ei tuo kohtuuttomasti esille Laura Asunnan nimeä hyvän tieteellisen käytännön loukkausasian yhteydessä eikä se ole omiaan aiheuttamaan sekaannusta sen suhteen, kumpi osapuolista on vilppiin syyllistynyt.

Jyväskylässä 26.8.2015

Matti Manninen

Rehtori